

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 529/2024-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Timeou Schwarcovou, Pražská 4, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/84/2021 z 2. júna 2022 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/212/2022 z 29. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov vyplynulo, že sťažovateľ si žalobou uplatnil peňažný nárok vo výške 2 430 eur s príslušenstvom proti žalovanej fyzickej osobe z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Okresný súd Košice I rozsudkom č. k. 13C/27/2019-115 z 25. novembra 2020 žalobe vyhovel s tým, že bolo preukázané poukázanie peňažných prostriedkov od žalobcu na bankový účet žalovaného v domnienke, že ide o bankový účet matky žalovaného. Sťažovateľ sa s matkou žalovaného dohodol, že jej peňažné prostriedky poukáže na účely ich investovania do spoločnosti FIVE WINDS ASSET MANAGEMENT, ktorá nebola oprávnená poskytovať služby na finančnom trhu. Okresný súd uzavrel, že žalovaný mal možnosť zistiť, že mu sťažovateľ poslal na jeho účet peňažné prostriedky, a to bez právneho dôvodu, teda sa na úkor sťažovateľa bezdôvodne obohatil. Súd neakceptoval námietku žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie.

3. Krajský súd na odvolanie žalovaného zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Poukázal na nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, podľa jeho názoru nebolo sporným, že sťažovateľ sa dohodol s matkou žalovaného, že jej poskytne finančné prostriedky, ktoré mala v jeho prospech investovať. Finančné prostriedky boli poukázané na bankový účet označený matkou žalovaného, až neskôr vyšlo najavo, že ide o bankový účet žalovaného, ku ktorému mala dispozičné právo aj jeho matka. Právny vzťah teda existoval len medzi sťažovateľom a matkou žalovaného, ktorá mala finančné prostriedky investovať. Ak k tomu nedošlo, nastala situácia v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka, teda vznik bezdôvodného obohatenia na základe právneho dôvodu, ktorý odpadol. Plnenie sťažovateľa bolo adresované matke žalovaného, nie žalovanému, preto aj osobou povinnou vydať prijaté plnenie bola matka žalovaného, ktorá bola nositeľkou hmotnoprávnej povinnosti.

4. Rozsudok odvolacieho súdu napadol sťažovateľ dovolaním z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

5. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sťažovateľ uviedol, že krajský súd nesprávne uzavrel, že žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný v spore, žalovaný mal právo disponovať so svojím účtom ako jeho vlastník, preto mal povinnosť vrátiť sťažovateľovi peňažné prostriedky, ktoré mu boli zaslané bez právneho dôvodu. Odvolací súd sa právnym posúdením veci odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe súdu týkajúcej sa podstaty bezdôvodného obohatenia.

6. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že bolo nesporné, že sťažovateľ poslal peňažné prostriedky na účet žalovaného bez právneho dôvodu, záver odvolacieho súdu o tom, že pasívna vecná legitímácia patrí matke žalovaného, bol nezrozumiteľný a nelogický, rovnako aj vylúčenie žalovaného z povinnosti vrátiť prijaté peňažné prostriedky nebolo logickým zhodnotením stavu veci.

7. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté. K namietanému nesprávne právne posúdeniu poukázal dovolací súd na majetkový cenzus (*ratione valoris*), v zmysle ktorého bolo dovolanie podľa § 422 ods. 1 CSP vylúčené, keďže žalovaná suma nepresiahla desaťnásobok minimálnej mzdy, nešlo tu ani o spor s ochranou slabšej strany, teda sa neuplatnil cenzus vo výške dvojnásobku minimálnej mzdy.

8. Ďalej dovolací súd k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Konkrétne uviedol, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, z akých dôkazov vychádzal, ako ich vyhodnotil, a skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ uvádza, že dotknuté peňažné prostriedky boli určené pre spoločnosť FIVE WINDS ASSET MANAGEMENT, ktorej zamestnancom, resp. reprezentantom mala byť matka žalovaného. Teda ani matka žalovaného nebola nositeľkou hmotnoprávnej povinnosti, ale bol ním žalovaný, ktorý prijal peňažné prostriedky na svoj bankový účet bez právneho dôvodu a na základe podvodu.

Odvolačný súd vylúčil žalovaného ako majiteľa účtu z tejto povinnosti len preto, lebo umožnil svojím účtom disponovať aj inej osobe, čo považuje sťažovateľ za svojvoľný výklad právnej normy, ktorej účelom je ochrana majetku proti takýmto postupom pri získavaní majetku. Vyriešenie právnej otázky zo strany odvolacieho súdu a dovolacieho súdu, a to vylúčením povinnosti žalovaného vrátiť získaný majetkový prospech bez právneho dôvodu sťažovateľovi, považuje za porušenie svojho ústavného práva na ochranu majetku a podporu pre získanie majetku nepoctivým spôsobom v rozpore so zákonom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva vlastníť majetok, ktorému zodpovedá čl. 20 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu:

11. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v podstate napáda právne posúdenie svojho nároku odvolacím súdom v časti vyhodnotenia, kto je pasívne vecne legitimovaný v spore, teda kto je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti na vydanie bezdôvodného obohatenia na základe skutkového stavu ustáleného súdmi nižších inštancií. Obsahovo rovnakú námietku sťažovateľ uplatnil aj v podanom dovolaní pre nesprávne právne posúdenie veci, ktorého prípustnosť však je zo zákona vylúčená z dôvodu aplikácie § 422 ods. 1 CSP, t. j. majetkového cenzu.

12. Sťažovateľ sa rozhodol riešiť nesprávne právne posúdenie veci mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý však pre neho v okolnostiach jeho prípadu bol zo zákona nedostupný, a preto na situáciu sťažovateľa nemožno aplikovať § 124 poslednú vetu zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“): „Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.“. Začiatok plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti nemožno predĺžiť v prípade, ak je mimoriadny opravný prostriedok proti určitým rozhodnutiam vylúčený, resp. neprípustný zo zákona [napr. § 422 CSP, § 76 Civilného mimosporového poriadku, § 439 ods. 2 a 3 Správneho súdneho poriadku, § 371 ods. 7, § 382 písm. f) Trestného poriadku (porov. MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. a kolektív. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 937.)].

13. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci, oneskorene, pretože podanie dovolania pre neho nepredstavovalo účinný prostriedok nápravy z dôvodu neprípustnosti podania dovolania vyplývajúcej zo zákona (§ 422 CSP). Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde pre jej oneskorené podanie.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu:

14. Z pohľadu ústavného súdu sťažovateľ vôbec vecne nereaguje na dôvody odmietnutia svojho dovolania, jeho argumentácia sa sústreďuje na spochybňovanie právnych záverov rozsudku odvolacieho súdu pri riešení pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. Uvedenými právnymi závermi sa dovolací súd napokon ani nezaoberal z dôvodu zákonnej neprípustnosti podaného dovolania.

15. Sťažovateľ je pritom zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, avšak aj napriek snahe o materiálny prístup ústavný súd pripomína, že jeho úlohou nie je „triafat“ do nešpecifikovaných požiadaviek sťažovateľa (II. ÚS 153/2017, I. ÚS 655/2023). Konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa už pri jeho začatí vyznačuje bezvýnimočným uplatňovaním dispozičnej zásady, a preto ústavný súd nie je oprávnený „doplňať“ vlastným hodnotením sťažnosti ako celku taký petit sťažnosti, resp. jej odôvodnenie, ktoré nespĺňajú požiadavky kladené na ich kvalitu zákonom o ústavnom súde (m. m. I. ÚS 357/2017, I. ÚS 521/2020).

16. Ústavný súd viazaný obsahom podanej ústavnej sťažnosti tak nemohol identifikovať dôvod, pre ktorý by bolo možné vôbec uvažovať o ústavnej neudržateľnosti záverov dovolacieho súdu, pretože ho sťažovateľ ani neoznačil. Vzhľadom na výrazný argumentačný deficit vzťahujúci sa na napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí v zmysle § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

17. Keďže nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýka len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale týka sa esenciálnej obsahovej náležitosti ústavnej sťažnosti, ktorou relevantná ústavnoprávna argumentácia vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa ústavy špecifikovaného v petite bezpochyby je, ústavný súd sťažovateľa, ktorý je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, nevyzýval na odstránenie jej nedostatkov (II. ÚS 102/2019, II. ÚS 233/2021, II. ÚS 270/2021, II. ÚS 405/2023, II. ÚS 360/2024).

18. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

19. Nad rámec uvedeného ústavný súd podotýka, že právne posúdenie sporu žalobcu krajským súdom nemožno označiť za arbitrárne či zasahujúce do označených základných práv sťažovateľa. Zo zisteného skutkového stavu vyplynulo, že sťažovateľ vstúpil do právneho vzťahu s matkou žalovaného, s ktorou sa dohodol na zhodnotení určitej finančnej sumy. Peňažné prostriedky poukázal na bankový účet ňou označený a následne žiadal o ich vrátenie. Matka žalovaného priamo inštruovala žalobcu, aby zaplatil peňažné prostriedky na ňou označený účet, ktorý sa ukázal byť účtom žalovaného. Taký pokyn možno chápať ako označenie miesta plnenia. Hmotnoprávny vzťah bol tak založený medzi sťažovateľom a matkou žalovaného, ktorá ako nositeľka hmotnoprávnej povinnosti nebola označená ako žalovaná. Sťažovateľ označil ako žalovaného jej syna, s ktorým síce nebol v žiadnom právnom vzťahu, ale peniaze na jeho účet nepoukázal bez právneho dôvodu, ako tvrdí, ale na základe dohody s jeho matkou. Záver o tom, že sťažovateľom nesprávne označený žalovaný nebol pasívne vecne legitímovaný, nemožno považovať za nelogický či nesprávny. Tento

názor ústavného súdu zároveň predznamenáva, že aj v prípade včasného podania ústavnej sťažnosti by tu bol dôvod na jej odmietnutie z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2024

Libor Duľa
predseda senátu